

En utvidgning av kapningsbrottet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen ska godkänna Pekingprotokollet och Pekingkonventionen samt förklaringarna om ansvarsfrihet i familjerelationer. Utskottet föreslår även att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i brottsbalken. Lagändringarna innebär att svensk rätt anpassas till Pekingprotokollet och att kapningsbrottet utvidgas till att omfatta även lätta lastbilar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2018.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:73 En utvidgning av kapningsbrottet.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
En utvidgning av kapningsbrottet.....	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

En utvidgning av kapningsbrottet

Riksdagen

- a) antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken,
- b) godkänner

1. Förenta nationernas protokoll den 10 september 2010 till konventionen för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg,

2. Förenta nationernas konvention den 10 september 2010 för bekämpande av brott på den internationella civila luftfartens område,

3. en förklaring enligt artikel XXII b i protokollet till konventionen för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg med innebörden att Sverige avser att tillämpa artikel 1.3 d i konventionen i enlighet med principerna i svensk strafflagstiftning om ansvarsfrihet i familjerelationer,

4. en förklaring enligt artikel 21.4 b i konventionen för bekämpande av brott på den internationella civila luftfartens område med innebörden att Sverige avser att tillämpa artikel 1.4 d i konventionen i enlighet med principerna i svensk strafflagstiftning om ansvarsfrihet i familjerelationer.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:73 punkterna 1–5.

Stockholm den 22 mars 2018

På justitieutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Lawen Redar (S), Ellen Juntti (M), Patrick Reslow (-), Magnus Oscarsson (KD) och Sultan Kayhan (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2017/18:73 En utvidgning av kapningsbrottet. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Pekingprotokollet och Pekingkonventionen finns i officiella engelska lydelse tillsammans med översättningar till svenska i regeringens proposition (bilagorna 2–5).

Utskottets överväganden

En utvidgning av kapningsbrottet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner Pekingprotokollet och Pekingkonventionen samt de föreslagna förklaringarna om att Sverige ska tillämpa Pekingprotokollets och Pekingkonventionens bestämmelser om skyddande av brottsling i överensstämmelse med principerna i den svenska strafflagstiftningen om ansvarsfrihet i familjerelationer. Riksdagen antar vidare regeringens förslag till ändringar i brottsbalken.

Propositionen

Pekingprotokollet och Pekingkonventionen

I propositionen anförs att kapning och andra brott mot den civila luftfarten är allvarliga företeelser som inte sällan har samband med terrorism. För att möta nya och framväxande hot på området har det inom Förenta nationerna (FN) antagits ett protokoll till konventionen för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg (Pekingprotokollet) och en reviderad konvention för bekämpande av brott på den internationella civila luftfartens område (Pekingkonventionen). Pekingprotokollet och Pekingkonventionen innebär att de handlingar som inom respektive område utgör brott utökas. Genom Pekingprotokollet utvidgas bl.a. de förfaranden som ska utgöra kapningsbrott av luftfartyg till att även omfatta kapning som sker genom användande av tekniska hjälpmedel. I propositionen anförs att detta får anses som en viktig modernisering och anpassning av det straffrättsliga regelverket till den tekniska utvecklingen på luftfartsområdet, ett regelverk som ytterst syftar till att förstärka säkerheten inom civil luftfart. Den utvidgning av brottskatalogen som sker genom Pekingkonventionen vidgar tillämpningsområdet till att omfatta gärningar där luftfartyg används som brottsverktyg eller som transportmedel för brottsliga syften, t.ex. genom transport av explosivt material och biologiska eller kemiska vapen. Även hot om att begå vissa uppräknade brott ska utgöra brott enligt konventionen. Både Pekingprotokollet och Pekingkonventionen innehåller vidare bestämmelser om att möjliggöra att en juridisk person ställs till ansvar när en person i sin egenskap av ansvarig för ledningen eller kontrollen av denna juridiska person har begått brott enligt protokollet eller konventionen.

Regeringen föreslår i propositionen att Sverige ska tillträda Pekingprotokollet och Pekingkonventionen och anför att riksdagens godkännande krävs eftersom överenskommelserna får anses vara av större vikt och, såvitt

avser Pekingprotokollet, förutsätter lagändringar (10 kap. 3 § första stycket 1 och tredje stycket regeringsformen). Vidare föreslås att Sverige, i enlighet med Pekingprotokollet och Pekingkonventionen, bör avge förklaringar som innebär att Sverige avser att tillämpa bestämmelserna om skyddande av brottsling i överensstämmelse med principerna i svensk strafflagstiftning om ansvarsfrihet i familjerelationer.

Ändringar i brottsbalken

Av propositionen framgår att de gärningar som utgör brott enligt Pekingprotokollet inte i alla delar är straffbara enligt svensk rätt. Det behövs därför lagändringar för att tillgodose vissa krav när det gäller kapningsbrott som ställs upp i protokollet. Svensk rätt uppfyller genom befintlig reglering i övrigt kraven i Pekingprotokollet och Pekingkonventionen. Regeringen framhåller dessutom att den senaste tidens händelser i Europa och Sverige, där lastbilar använts för att genomföra mycket allvarliga angrepp mot människors liv och hälsa på allmän plats, visar att en utvidgning av straffansvaret för kapning av lastbilar är berättigad.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen dels att Pekingprotokollets krav uppfylls genom att 13 kap. 5 a § brottsbalken ändras så att kapningsbestämmelsen omfattar den som olovligen med tekniskt hjälpmedel bemäktigar sig eller ingriper i manövreringen av ett luftfartyg, dels att nämnda paragraf ändras så att även lätta lastbilar ingår bland de transportmedel som kapningsbrottet omfattar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2018.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att kapning och andra brott mot den civila luftfarten är allvarliga företeelser som inte sällan har koppling till terrorism. Utskottet ser därför positivt på att internationella regelverk som är avsedda att motverka sådana brott utvidgas och anpassas till den tekniska utvecklingen. Pekingprotokollet och Pekingkonventionen har tillkommit efter sådana processer, och utskottet delar regeringens bedömning att Sverige ska tillträda dessa överenskommelser. Som framkommit kräver ett tillträde till Pekingprotokollet en viss anpassning i svensk lagstiftning.

När det vidare gäller regeringens förslag om att utvidga kapningsbrottet till att omfatta även lätta lastbilar instämmer utskottet i vad som framförs i propositionen om att en sådan förändring är motiverad.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att riksdagen godkänner Pekingprotokollet och Pekingkonventionen samt de förklaringar om ansvarsfrihet i familjerelationer som föreslås i propositionen. Utskottet föreslår även att riksdagen antar de föreslagna ändringarna i brottsbalken. Regeringens proposition tillstyrks därmed.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:73 En utvidgning av kapningsbrottet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
2. Riksdagen godkänner regeringens förslag till Förenta nationernas protokoll den 10 september 2010 till konventionen för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg.
3. Riksdagen godkänner regeringens förslag till Förenta nationernas konvention den 10 september 2010 för bekämpande av brott på den internationella civila luftfartens område.
4. Riksdagen godkänner regeringens förslag till en förklaring enligt artikel XXII b i protokollet till konventionen för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg med innebörd att Sverige avser att tillämpa artikel 1.3 d i konventionen i enlighet med principerna i svensk strafflagstiftning om ansvarsfrihet i familjerelationer.
5. Riksdagen godkänner regeringens förslag till en förklaring enligt artikel 21.4 b i konventionen för bekämpande av brott på den internationella civila luftfartens område med innebörd att Sverige avser att tillämpa artikel 1.4 d i konventionen i enlighet med principerna i svensk strafflagstiftning om ansvarsfrihet i familjerelationer.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 5 a § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.5 a §¹

Den som genom olaga tvång bemäktigar sig eller ingriper i manövreringen av

Den som genom olaga tvång eller olovligen med tekniskt hjälpmedel bemäktigar sig eller ingriper i manövreringen av

1. ett luftfartyg,
2. ett fartyg, som används i civil yrkesmässig sjöfart för befordran av gods eller passagerare, bogsering, bärgning, fiske eller annan fångst, eller
3. en buss, en *tung* lastbil eller ett maskindrivet spårfordon på järnväg, spårväg eller tunnelbana, som används i förvärvsverksamhet för befordran av gods eller passagerare,

3. en buss, en lastbil eller ett maskindrivet spårfordon på järnväg, spårväg eller tunnelbana, som används i förvärvsverksamhet för befordran av gods eller passagerare,

döms för *kapning* till fängelse i högst fyra år. Detsamma gäller den som genom olaga tvång bemäktigar sig en plattform i havet som är avsedd för verksamhet för utforskning eller utvinning av naturtillgångar eller för något annat ekonomiskt ändamål.

Den som i annat fall

1. förstör eller allvarligt skadar ett sådant fartyg eller en sådan plattform som anges i första stycket eller ett luftfartyg i trafik, eller
2. vidtar en åtgärd som är ägnad att framkalla fara för säkerheten för ett sådant fartyg eller en sådan plattform som anges i första stycket eller för ett luftfartygs säkerhet under flygning

döms för *sjö- eller luftfartssabotage* till fängelse i högst fyra år.

Är brott som avses i första eller andra stycket att anse som grovt, döms till fängelse på viss tid, lägst två och högst arton år, eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om därigenom framkallats fara för flera människoliv eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2018.

¹ Senaste lydelse 2009:396.